

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีหน้าที่จัดการเรียนการสอน สภาพแวดล้อม บรรยากาศการเรียน การสอนที่เหมาะสมและส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตลอดจนการปรับปรุง และพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ. 2550 : 97) จึงส่งผลให้รัฐได้ตรา พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 อันเป็นกฎหมายหลักในการจัดการศึกษาขึ้น โดยเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545) ที่มุ่งหวังจะยกระดับการศึกษาของชาติให้ได้มาตรฐานและจัดการศึกษา ให้ได้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ ในมาตรา 24(3) และ (5) กล่าวถึง การจัดการกระบวนการ การเรียนรู้ให้สถานศึกษาและ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนรักการอ่าน และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง รวมทั้งส่งเสริม สนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อมสื่อการเรียน และอำนวยความสะดวก เพื่อให้ ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546 : 13 – 14)

การเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตจะเกิดขึ้นได้ นักเรียนต้องมีนิสัยรักการอ่านจะทำให้ นักเรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามแนวการจัดการศึกษาในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ที่ยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียน สำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติ และเต็ม ตามศักยภาพ โดยจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญ สถานการณ์และการประยุกต์ความรู้มาใช้แก้ปัญหา การเรียนรู้จากประสบการณ์จริง สถานศึกษา ควรจัดการเรียนการสอน และจัดกิจกรรมบูรณาการองค์ความรู้ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องส่งเสริมการเรียนรู้ โดยใช้กระบวนการอ่าน เพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพในการเรียน มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้วิธี แสวงหาความรู้ด้วยตนเองและมีนิสัยรักการอ่านอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (กระทรวงศึกษาธิการ. 2549 : 10)

การอ่านเป็นทักษะสำคัญที่จะส่งผลต่อการเรียนรู้ในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ หากเด็ก รักการอ่านสามารถอ่านได้อย่างแตกฉานจนเป็นพื้นฐานในการเรียนรู้ในชั้นเรียนและสร้างนิสัย ถาวรให้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต เพราะความสามารถในการอ่านจะมีความสัมพันธ์กับ ความสำเร็จในการเรียนรู้ของผู้เรียนและนำไปสู่การขยายความรู้ตลอดชีวิต ดังนั้นองค์กรที่ รับผิดชอบในการสร้างเด็กให้มีนิสัยรักการอ่าน นับตั้งแต่องค์กรใหญ่ที่สุด คือ รัฐบาลหรือ

กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา จนกระทั่งถึงสถาบันที่เล็กที่สุด คือ สถาบันครอบครัว ซึ่งสถานศึกษาเป็นหน่วยงานที่สำคัญที่จะนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ ผู้บริหาร ครู กรรมการสถานศึกษา ต้องร่วมกันจัดกิจกรรมเพื่อสร้างนิสัยรักการอ่านให้แก่เด็กทั้งในเวลาเรียน และนอกเวลาเรียนอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ ดังนั้น โรงเรียนต้องมีแผนและเป้าหมายที่ชัดเจน (มีเดียจุฬา. 2549 : ออนไลน์)

ในการจัดการศึกษาตามมาตราที่ 8 การจัดการศึกษาให้ยึดหลักสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ซึ่งมาตราที่ 9 ระบุว่า การจัดระบบ โครงสร้าง และกระบวนการจัดการศึกษาให้ยึดหลักการมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กร เอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ในมาตราที่ 24 การจัดกระบวนการเรียนรู้ ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการจัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้น ได้ทุกเวลาทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดา มารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชน ทุกฝ่ายเพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546 : 6 – 7) ซึ่งสอดคล้องกับ คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี (สุรยุทธ์ จุลานนท์. 2549 : ไม่ปรากฏเลขหน้า) ต่อสภานิติบัญญัติ แห่งชาติ เมื่อวันที่ 3 พฤศจิกายน พ.ศ. 2549 ในส่วนของการศึกษาไว้ในข้อ 3.3 ความว่าเร่งรัดการ ปฏิรูปการศึกษาโดยยึดคุณธรรมนำความรู้ จะขยายโอกาสทางการศึกษาของประชาชนให้ กว้างขวางและทั่วถึง เสริมสร้างความตระหนักในคุณค่าของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ความ สมานฉันท์ สันติวิธีวิถีประชาธิปไตย พัฒนาคอนโดยใช้คุณธรรมเป็นพื้นฐานของกระบวนการเรียนรู้ ที่เชื่อมโยงความร่วมมือของสถาบันครอบครัว ชุมชน สถาบันศาสนา และสถาบันการศึกษา การจัดการศึกษาที่เป็นการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่ สถานศึกษาและท้องถิ่น รวมทั้งการมี ส่วนร่วมของประชาชนและภาคเอกชน เพื่อให้การศึกษาสร้างคนและสร้างความรู้สู่คุณธรรม คุณภาพ สมรรถภาพและประสิทธิภาพ

ปีการศึกษา 2554 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้มีแผนส่งเสริมนิสัย รักการอ่านและพัฒนาห้องสมุด (1 ป 4 ส) ดังนี้ 1) ปลุกจิตสำนึกให้นักเรียนมีนิสัยรักการอ่านแบบ “ระเบิดจากข้างใน” ตามแนวทางพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว 2) เสริมสร้างภาคี เครือข่ายให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียนและพัฒนาห้องสมุด อย่างยั่งยืน 3) สร้างบรรยากาศ สิ่งแวดล้อม และแหล่งเรียนรู้ โดยเฉพาะห้องสมุดให้เอื้อต่อการอ่าน ของนักเรียน ครู บุคลากรทางการศึกษาและชุมชน ให้มีการบูรณาการการอ่านกับการสอนทุกกลุ่ม สาระการเรียนรู้ 4) ส่งเสริม ยกย่องเชิดชูเกียรติ นักเรียน ครู ผู้บริหาร โรงเรียน ที่มีผลงานเป็นที่ ประจักษ์ รวมทั้งชุมชนและภาคีเครือข่ายที่มีส่วนร่วมส่งเสริมนิสัยรักการอ่านและการดำเนินงาน

ห้องสมุด 5) สนับสนุน ส่งเสริมให้มีการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมการส่งเสริมการอ่านและการดำเนินงานห้องสมุด

ในปัจจุบันสภาพการอ่านของคนไทยนั้นอยู่ในระดับที่ต้องพัฒนา กล่าวคือ โดยทั่วไปจะพบว่าคนไทยนั้นปล่อยเวลาเสียไปโดยเปล่าประโยชน์ องค์การศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ ได้ปรารภว่าประเทศไทยเป็นประเทศด้อยพัฒนาในด้านการอ่านหนังสือ โดยให้สถิติว่าพลเมืองไทย 50 ล้านคน เฉลี่ยแล้วอ่านหนังสือคนละ 5 หน้ากระดาษต่อปี ซึ่งเป็นอัตราที่น้อยมาก จากการสำรวจสภาพการอ่านของสำนักงานสถิติแห่งชาติ พ.ศ. 2544 พบว่าคนไทยอ่านหนังสือโดยเฉลี่ย 2.99 นาที/ปี ในกลุ่มอายุ 60 ปีขึ้นไป อ่านหนังสือ 4.43 นาที/ปี ซึ่งถือว่าอยู่ในระดับดีของคนไทย ส่วนในกลุ่มที่น่าเป็นห่วง ระหว่างอายุ 10 – 14 ปี อ่านหนังสือ 1.28 นาที/ปี สรุปโดยรวมแล้วคนไทยอ่านหนังสือ 8 บรรทัด/ปี จากข้อมูลดังกล่าว สรุปสาเหตุปัญหาที่ทำให้คนไทยขาดนิสัยรักการอ่านคือ ไม่เห็นความสำคัญของการอ่าน ขาดวัสดุการอ่าน สภาพเศรษฐกิจไม่เอื้ออำนวย ความบกพร่องของร่างกายและสมองขาดความพร้อมที่จะอ่าน อิทธิพลของสื่ออื่นๆ ที่สำคัญขาดการกระตุ้นและส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน (ศรีรัตน์ เจริญถิ่นจันทร์. 2544 : 35) ซึ่งปัญหาการอ่านโดยทั่วไปสรุปได้ 3 ประการ คือ อ่านไม่ออก อ่านไม่เป็นและไม่อ่าน ปัญหาการอ่านไม่ออกนั้นคงต้องหาจุดแก้ไขในระบบการเรียนการสอน เริ่มตั้งแต่ชั้นอนุบาลเป็นต้นไป การอ่านไม่เป็นที่ต้องแก้ไขทั้งระบบจัดการศึกษา อย่างไรก็ตามปัญหาสำคัญที่สุดของการอ่านนั้นอยู่ที่ “ไม่อ่าน” เพราะแม้คนอ่านหนังสือออกก็ยังไม่ยอมอ่าน

ดังนั้นจึงต้องรณรงค์เพื่อส่งเสริมนิสัยรักการอ่านโดยการจัดโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านการเขียน (กรมวิชาการ. 2546 : 56) ปัญหาการอ่านของเด็กและเยาวชนไทยที่แสนสาหัสมากกว่าประเทศที่เจริญแล้วนั้น นอกจากจะไม่ค่อยสนใจการอ่านแล้ว ปัญหาการอ่านไม่ได้หรืออ่านไม่คล่องสำหรับนักเรียนประถมศึกษาก็ยังมีให้เห็นอยู่ไม่น้อย เมื่อเด็กอ่านไม่ได้หรืออ่านไม่คล่องคงไม่ต้องไปพูดถึงประโยชน์อื่นที่จะได้รับจากการอ่าน แต่การเรียนรู้วิชาต่างๆ ตามกลุ่มสาระที่กำหนดให้ก็เป็นปัญหามากเกินพอแล้ว ยิ่งการปฏิรูปการศึกษาต้องการให้เด็กได้เกิดกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีการสืบค้นจากแหล่งข้อมูลต่างๆ หรือให้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตหากอ่านหนังสือไม่ออกทุกอย่างก็จบ

การแก้ปัญหาเด็กที่อ่านไม่ออก อ่านไม่คล่องให้อ่านออกเขียนได้ รวมถึงการทำให้เด็กและเยาวชนที่อ่านคล่องแล้วให้เกิดนิสัยรักการอ่านอย่างถาวรนั้นคงจะไปรอความหวังฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเป็นผู้รับผิดชอบคงไม่ได้แต่ทุกภาคส่วนต้องเข้ามาร่วมกันดำเนินการกันอย่างจริงจังนับตั้งแต่กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งเป็นหน่วยงานที่กำหนดนโยบายคงจะต้องหามาตรการในการเร่งรัดให้ภาคปฏิบัติดำเนินการไปสู่ความสำเร็จ การที่จะทำให้คนไทยรักการอ่านจึงต้องมีการขับเคลื่อนกัน

ทั้งระบบอย่างจริงจังและต่อเนื่อง ส่วนระดับภาคปฏิบัติก็คือโรงเรียนต้องดำเนินการอย่างจริงจังโดยให้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามาร่วมดูแลและส่งเสริมโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านในสถานศึกษาอย่างเต็มที่ (กลั่น สระทองนิยม, 2550 : 61 – 64)

จากสภาพปัญหาดังกล่าวและผลการประเมิน โครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 พบว่าสถานศึกษายังขาดความร่วมมือจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการบริหารโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านซึ่งส่งผลให้การบริหารโครงการไม่บรรลุวัตถุประสงค์เท่าที่ควร กระบวนการบริหารโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านในสถานศึกษายังไม่มีรูปแบบที่ชัดเจน ครูผู้รับผิดชอบโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านในสถานศึกษาดำเนินการไม่ต่อเนื่อง นักเรียนบางส่วนมีความบกพร่องทางด้านการอ่าน

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ได้ประกาศให้ปี พ.ศ.2554 - 2561 “เป็นปีแห่งการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน” และสนับสนุนแผนงานส่งเสริมนิสัยรักการอ่านและพัฒนาห้องสมุด (1 ป 4 ส) ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยให้สถานศึกษาในสังกัดทุกแห่งดำเนินการตามนโยบาย 5 ประการ คือ 1) สถานศึกษาในสังกัดทุกแห่งมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน 2) สถานศึกษามีการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ สิ่งแวดล้อมและบรรยากาศให้เอื้อต่อการเรียนรู้ 3) พัฒนาบุคลากรและยกย่องเชิดชูเกียรตินักเรียน ครู ผู้บริหารสถานศึกษา ชุมชนและภาคีเครือข่ายที่มีผลงานการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน 4) ระดมทรัพยากรสร้างภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วนให้มีส่วนร่วมในการส่งเสริมการอ่านและการพัฒนาห้องสมุด 5) ส่งเสริมสนับสนุนให้มีการวิจัยและนวัตกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่านและการพัฒนาห้องสมุด (1ป 4 ส) ซึ่งสถานศึกษาทุกแห่งต้องจัดทำโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านในสถานศึกษาและดำเนินงานตามนโยบายของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 เพื่อให้สถานศึกษาทุกแห่งผ่านการประเมินเป็นสถานศึกษาโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านดีเด่นและสถานศึกษาโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านต้นแบบ

ดังนั้นองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน สถานศึกษาเป็นหน่วยงานสำคัญที่จะปฏิบัติ จึงต้องกำหนดแนวทางนโยบายในการอ่านของนักเรียนให้ชัดเจน บทบาทนี้จึงต้องมีการวางแผนร่วมกันของผู้บริหาร คณะครูและกรรมการสถานศึกษา การจัดกิจกรรมการอ่านทั้งในและนอกเวลาเรียน การจัดการเรียนการสอน เพื่อให้เกิดนิสัยรักการอ่าน จำต้องเป็นผู้สนับสนุนการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านเป็นไปอย่างสม่ำเสมอ และต่อเนื่อง คอยกำกับ ติดตามนิเทศ แก้ปัญหา และเป็นกำลังใจ ตลอดจนการสนับสนุนงบประมาณ เพื่อให้กิจกรรมดำเนินไปอย่างราบรื่น ทั้งนี้ผู้บริหารจะต้องเป็นบุคคลหลักและเป็นผู้นำในการกำหนดนโยบายของโรงเรียน และการปรับ

พฤติกรรมการจัดการเรียนการสอนที่ใช้การอ่านเป็นตัวมุ่งไปสู่ความสำเร็จ ตลอดจนปรับกระบวนการเรียนการสอน เพื่อให้ให้นักเรียนมีกระบวนการเรียนรู้ด้วยการค้นคว้าซึ่งจะติดตัวไปตลอดชีวิต (กระทรวงศึกษาธิการ. 2549 : 38)

การที่สถานศึกษาจะมีแผนพัฒนาสถานศึกษาหรือแผนยุทธศาสตร์ในการพัฒนาสถานศึกษาและลงสู่แผนปฏิบัติการประจำปีและโครงการต่างๆ ได้นั้นต้องศึกษาแผนงานและนโยบายระดับชาติ ซึ่งอยู่บนพื้นฐานของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติรวมทั้งนโยบายต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นของกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ตลอดจนสถานศึกษาซึ่งผ่านกระบวนการศึกษาและวิเคราะห์บริบทของสถานศึกษา จากหลักการแนวคิดปรากฏการณ์ดังกล่าวข้างต้น จึงส่งผลให้ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องแสวงหาและพัฒนากระบวนการบริหาร โครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านโดยการบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ว่าควรมีการพัฒนากระบวนการบริหารเป็นอย่างไร และแนวทางที่ค้นพบมีความเหมาะสมเป็นไปได้เพียงใด ซึ่งการค้นคว้าหาคำตอบดังกล่าวจะเป็นประโยชน์ในการบริหาร โครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านในสถานศึกษาให้เกิดผลสำเร็จบรรลุตามวัตถุประสงค์ของโครงการตลอดจน การจัดการศึกษาของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนากระบวนการบริหาร โครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านโดยการบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2
2. เพื่อศึกษาความเหมาะสมของกระบวนการบริหาร โครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านโดยการบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2
3. เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ของกระบวนการบริหาร โครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านโดยการบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2

ความสำคัญของการวิจัย

การอ่านเป็นพื้นฐานที่สำคัญของการเรียนรู้และการพัฒนาสติปัญญาของคนในสังคม โครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านโดยการบริหารแบบมีส่วนร่วม ไม่เพียงนำความรู้แก่บุคคล หากแต่เป็นประโยชน์ในการพัฒนาสถานศึกษา สังคมและประเทศชาติ ดังนั้นกระบวนการบริหาร

โครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน โดยการบริหารแบบมีส่วนร่วม จึงจำเป็นที่สถานศึกษาต้องนำมาใช้ให้เกิดประสิทธิภาพในการดำเนินงาน ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้จะได้กระบวนการบริหารโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน โดยการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่มีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้ ซึ่งจะส่งผลให้ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้รับผิดชอบโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน บุคลากรทางการศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการวางแผนบริหารงาน การพัฒนาปรับปรุง ส่งเสริมและสนับสนุนในกระบวนการบริหารโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น อันจะส่งผลให้เยาวชนไทยมีนิสัยรักการอ่านอย่างต่อเนื่อง ยั่งยืนตลอดไป และการจัดการศึกษาของสถานศึกษามีประสิทธิภาพ

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการพัฒนากระบวนการบริหารโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน โดยการบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ซึ่งมีขอบเขตของการวิจัยดังนี้

1. หน่วยในการวิเคราะห์

สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2

2. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ แต่ละชั้นประกอบด้วยประชากรและกลุ่มตัวอย่างดังนี้

ชั้นที่ 1 การพัฒนากระบวนการบริหารโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน โดยการบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ประชากร ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ ที่ผู้วิจัยกำหนดคุณสมบัติ ดังนี้ ผู้ที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาเอก สาขาบริหารการศึกษา หรือสาขาอื่น ๆ หรือผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน

ชั้นที่ 2 ศึกษาความเหมาะสมของกระบวนการบริหารโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน โดยการบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2

ประชากร ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ ที่ผู้วิจัยกำหนดคุณสมบัติ ดังนี้ ผู้ที่มีวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา หรือ เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ด้านการบริหารการศึกษา การบริหารสถานศึกษาหรือมีประสบการณ์ในการนิเทศการศึกษา กลุ่มตัวอย่าง

ประกอบด้วย รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 จำนวน 3 คน รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 จำนวน 3 คนศึกษานิเทศก์วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ จำนวน 3 คน และผู้บริหารสถานศึกษาที่ได้รับคัดเลือกให้เป็นสถานศึกษาด้นแบบโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน จำนวน 6 คน รวม 15 คน

ขั้นที่ 3 ศึกษาความเป็นไปได้ของกระบวนการบริหารโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน โดยการบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 จำนวน 166 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 จำนวน 120 คน

3. ตัวแปรที่ศึกษา

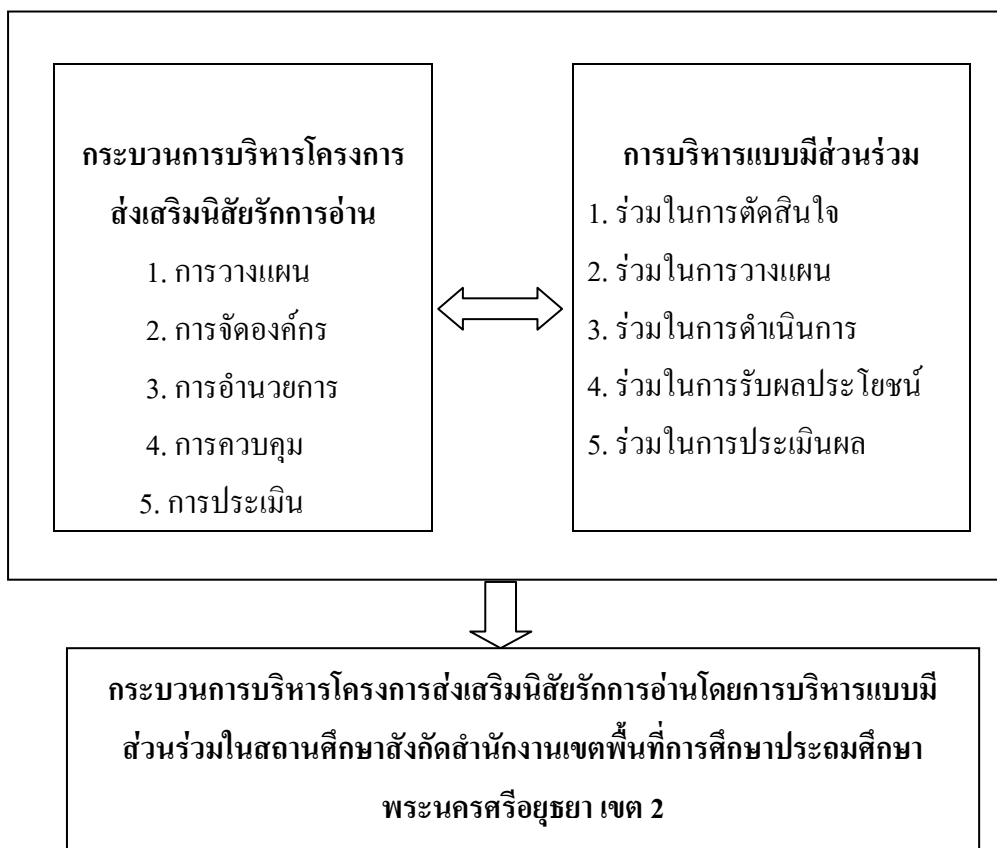
ในการวิจัยครั้งนี้มีตัวแปรที่จะศึกษาดังนี้

3.1 ความเหมาะสมของกระบวนการบริหารโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน โดยการบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา

3.2 ความเป็นไปได้ของกระบวนการบริหารโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน โดยการบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการศึกษา เรื่อง การพัฒนากระบวนการบริหารโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน โดยการบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ผู้วิจัยได้ศึกษา แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับกระบวนการบริหารโครงการของ กูดแมนและเลิฟ (Goodman & Love. 1980 : 106) ; กุลลิก (Gulick) (สุวกิจ ศรีปัดถา. 2539 : 22) ; ประชุม รอดประเสริฐ (2547 : 48) ; สุภาพร พิศาลบุตร (2547 : 101 - 103) ขั้นตอนการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโคเฮนและอัฟฮอฟฟ์ (Cohen & Uphoff) (ธนวรรณ สมชื่น. 2548 : 13) ; ทนงศักดิ์ คุ่มไ่งน้ำ (วิจิต ภาคอินทรีย์. 2546 : 51) ; ชาดิดและคณะ (Shadid, et al. 1982 : 356) โดยบูรณาการ และสังเคราะห์ สามารถสรุปเป็นขั้นตอนของกระบวนการบริหารโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน โดยการบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 กำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. กระบวนการบริหารโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านโดยการบริหารแบบมีส่วนร่วม หมายถึง การมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา ครู คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครอง ในขั้นตอนการบริหารโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านเพื่อให้โครงการบรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งประกอบไปด้วย 5 ขั้นตอน คือ

1.1 การวางแผน หมายถึง การร่วมในการตัดสินใจและวางแผนศึกษารวบรวมข้อมูลสารสนเทศ กำหนดจุดประสงค์ เป้าหมาย กำหนดกิจกรรม ระยะเวลา จัดสรรทรัพยากรลงในกิจกรรม พร้อมทั้งจัดทำแผนปฏิบัติโครงการ

1.2 การจัดองค์กร หมายถึง การร่วมในการตัดสินใจ และดำเนินงานโดยการจัดโครงสร้างของหน้าที่สำหรับคนในองค์กร เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กรโดยการวิเคราะห์งาน จัดกลุ่มงาน การจัดโครงสร้างองค์กร การจัดระบบงาน ตลอดจนแต่งตั้งผู้รับผิดชอบงานและมอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบต่อการปฏิบัติงานในโครงการ

1.3 การอำนวยความสะดวก หมายถึง การร่วมในการตัดสินใจและดำเนินงานโดยการอำนวยความสะดวกในการทำงานด้านต่าง ๆ การส่งเสริมสนับสนุน การประชาสัมพันธ์ การเสริมสร้างขวัญและกำลังใจแก่บุคลากร การประสานงานและการสร้างทีมงาน

1.4 การควบคุม หมายถึง การร่วมในการกำกับดูแลการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามขั้นตอนการดำเนินงานที่กำหนดไว้ในแผนเพื่อให้สามารถบรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยการกำหนดมาตรฐานและตัวชี้วัด การนิเทศ กำกับติดตาม พร้อมทั้งแก้ไขปรับปรุงข้อบกพร่องระหว่างดำเนินการ

1.5 การประเมินโครงการ หมายถึง การร่วมในการประเมินผลการดำเนินโครงการ ตลอดจนสรุปผลการประเมินและรายงานผลการดำเนินโครงการต่อหน่วยงานต้นสังกัด

2. โครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน หมายถึง งานที่มีการจัดกิจกรรมที่สนับสนุนพฤติกรรมความสนใจการอ่านหนังสือที่มีประโยชน์ทุกชนิดอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง ซึ่งมีแนวปฏิบัติ 3 ด้าน คือ การปลูกฝังนิสัยรักการอ่าน การจัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่านและการแก้ไขปัญหาที่มีผลต่อการอ่าน

3. ความเหมาะสมของกระบวนการบริหารโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน โดยการบริหารแบบมีส่วนร่วม หมายถึง ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญว่าเหมาะสม ด้วยสิ่งทีระบุนั้นสอดคล้องตรงกับกระบวนการบริหารโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน โดยการบริหารแบบมีส่วนร่วม โดยวัดความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญจากแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีลักษณะเป็นมาตราส่วนการประมาณค่า 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

4. ความเป็นไปได้ของกระบวนการบริหารโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน โดยการบริหารแบบมีส่วนร่วม หมายถึง ระดับความสามารถในการใช้หรือการปฏิบัติได้จริงของสิ่งทีระบุนั้นภายใต้บริบทเงื่อนไขและปัจจัยที่มีอยู่ โดยวัดความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา จากแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีลักษณะเป็นมาตราส่วนการประมาณค่า 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

5. สถานศึกษา หมายถึง โรงเรียนที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของรัฐ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 จำนวนทั้งสิ้น 166 โรงเรียน

6. ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้อำนวยการ โรงเรียน หรือรองผู้อำนวยการ โรงเรียน หรือผู้รักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการ โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2

7. ครู หมายถึง ข้าราชการครูที่รับผิดชอบโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2

8. คณะกรรมการสถานศึกษา หมายถึง ผู้ปกครองนักเรียน ศิษย์เก่า ผู้แทนองค์กรเอกชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีส่วนร่วมให้การสนับสนุนส่งเสริมงาน การศึกษาของสถานศึกษาและได้รับการแต่งตั้งจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พระนครศรีอยุธยา เขต 2

9. คณะกรรมการบริหารโครงการ หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษา คณะครู และกรรมการ สถานศึกษาที่ร่วมบริหาร โครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านในสถานศึกษา

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้รับผิดชอบโครงการส่งเสริมนิสัยรัก การอ่านในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 จะได้นำกระบวนการบริหาร โครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน โดยการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ได้ ไปใช้ในการบริหารจัดการ โครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านในสถานศึกษา เพื่อให้สอดคล้องกับ นโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและ สถานศึกษา

2. ผู้บริหารสถานศึกษา ได้แนวทางในการวางแผนการบริหารงาน การพัฒนาปรับปรุง ส่งเสริมและสนับสนุนโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและ ประสิทธิภาพ

3. ผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา จะได้นำกระบวนการบริหารโครงการ ส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน โดยการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางในการบริหาร โครงการอื่นๆของสถานศึกษาต่อไป

4. สถานศึกษาผ่านการประเมินโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านเป็นสถานศึกษา ต้นแบบจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2